

Prologus

figuratus est in multis quaterniis: ut declaratum fuit diffusus in principio euangelii secundum marci: et ulti. designat manifeste Apoc. iii. in quatuor alib' oculatis an retro: quod euangelista respicit ad tempus presentis futurum: de quibus alib' ibidem subdit quod requie non habebant die a nocte dicenda: Sanctus sanctus sanctus.

Dñe deus omnipotens: cui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.

Postilla eiusdem super plogum biero. in idem euangeliū incipit.

Lucas syrus natōe Euangelio secundum lucam teat' bierony mus plogū pīnitit in quo pīno exprimit beati Luce pīmedationē: secundo suā excusatōē ibi. Qd' et legēt' Circa pīnum pīmit tīc cōmēdētōē beati luce qītū ad eua- gēniū ab eo descri- ptū: secundo qītū ad descriptionem acutū aploꝝ: ibi. Lui luce nō imerito tē. pīma diuidit in tres pīes: qz pīmo ostēdīt luce scriptoris auctoritas: secundo scribēdi necessitas sive utilitas: ibi. Qui cum iam essent scripta. tertio scribēdi mod' seu qualitas ibi. Qui ideo post bap. Circa pīnum declarat luce auctoritas ex patria: cū dicit: a Lucas syrus natōe. Fuit enim antiq' syna valde nobilis puincia: et a ciuitate pīna cum subdit: b Antiochēsis. Fuit enim antiocchia valde nobilis ciuitas a Seleuco rege asia edificata: et nomina antiocchi patris sui tenomita. c Arte medicus: ut exēdīna corporali designaret futurū medicū spūalis ariarū. d Discipulus aploꝝ: qz ab ipīs didicit euangeliū secundum ipē dicit in plogo sui euangeliū vt patebit. j. e Paulus secutus. qui fuit comes indiuidus sive pegrinatio. f Qītū ad pīsummationē eius. p martyriū in urbe romā. g Serviens domino. fuit qītū ad exercitū boni. h Sine criminē. qītū ad evitacionē mali: qz virit sine peccato notabilis saltē post suā conversionē: qd' declarat p hoc quod subdit: i Ha neq; vrorez vnḡ babens. ex quo pī eius cōtinēta. k Septuaginta aut̄or amnor obiit. In plogo sup acē apostolorꝝ dicit. lxxiiij. annos etatis agens tē. Et dicit aliqui qītū cōtīgēt vicio scriptrorꝝ a principio: ex quo alijs libri sequentes in hoc sunt desidentes. Alij dīcūt qītū plogo sup actus aploꝝ opūtan̄t omnes anni etatis: hic vō pīputant̄ tīm anni pīfūnūs sive ad fidē catolica. Sed hoc nō videt̄ pbabilit̄ dīcūt qz hic dīcīt qz an pīfūnūs fuit arte medie: puer aut̄ decē annorꝝ tīm nō potest illā artē scire: et multo min̄ exercere: qd' tīm oporꝝ dicēt fīm istos. l Plenū spūfancio. ex quo pī eius felix gloriatio. m Qui cū iā essent scripta. Hic dīcīt oīdīs sive scripture utilitas ac etiā necfūtis que fuit inpler. Una pīter vēros euangelistas: qītū vera scriptissimē: tīm aliqua de christo omiserant̄ quoq; noticia est valde utilis: mo necessaria: ut de cōceptōne et nativitate nr̄i saluatoris: et etiā sui pīcursoris: qītū per lucam fuerūt suplēta vt patebit. j. ut sic quatuor euangelistei de-

scribēdo veritatē euangeliū cōcordarēt: et tīm singuli alt̄a pīna dicērēt. secundo fuit necessitas pīter pīcudo euangelistas: qītū sub nomine discipulorꝝ ipī: ut pote tboome et matthei scripserūt euangelia inferentes hercles: ut sub noīe discipulorꝝ ipī facilē seducerēt simplices: qītū

falsitas et descrip-
tione euangeliū
luce dependit:
sic tīp alia euangelia
marco et iohāne
descripta. Hac
igē sententia po-
nit bic bierony
mus satis immo-
lute pīmit et
lucas scripsit pī
matheū et mar-
cū cum dicitur:
Qui cuī iā eētē
scripta et cetera

hoc scripsit euangeliū significans etiā ipē in principio qntē suū: alia esse descripta. **L**ui ex ea qīrdo euangeliice dispositiōis exposcit ea maxie necessitas labori fuit: vt pīmū greci fidelib' om̄i pīphatiōe vēturi i carne dei xpī manifestata hūanitate: ne iudaicis fabulis attenti in solo legis desiderio tenerent: vel ne hereticis fabulis et stultis solicitationib' seducti exciderent a vītate elaboraret: tēhic vt i principio euangeliū iohānis nativitate presumpta cui euangeliū scribebat: et in quo electus scribebat in dicaret cōtestans i se pīpleta esse: qēēt ab alijs incho-

n In achaei pīb': hoc est in grecia. o Significans et ipē i principio. i. in pīlogo euangeliū ab eo descripti: vt patebit infra. **L**osequerēt pīt cam secūdā. **G**re scriptis. s. ad excludēdī bere-

ses cum dicitur: p **L**ui extra. i. pīter. q **E**h que ordo euangeliice tē. id est pīcer illam causam scribendi illud euangeliū que fuit vt veritas euangeliū in qua quatuor euangeliū ordinaret propter mysterium in scriptura sacra multipliciter designatur. r **E**a magi-
ne necessitas laboris. s. **L**uce scribentis. t **F**uit vt elaboraret qualiter manifesta esset humanitas chri-
sti dei. quia est verus homo et verus deus. v **O**mi-
noblatione vēturi in carnem. quia omnes proprie-
te de eius aduentū pīphetauerunt pīmū q dicitur Actu.
x. **H**uic omnes prophetē testimoniū pīhibitent.
t **P**īnum grecis fidelib' s. et effet manifesta dicta
christi humanitas. r **V**te iudaicis fabulis atten-
ti in solo legis desiderio tēcērunt. credentes esse
salutem in legis obseruatiōe. y **S**ic vel hereticis fa-
bulis et stultis solicita seducti. p pīcudo euangelistas vt
alios hereticos. z **E**xciderent a vītate. quia pīmū
credentes de grecia erant in fide teneri: et ideo indige-
bat p euangeliū luce qītū grecā lingua scriptū in fide soli-
dari. **L**osequerēt biero. ponit cam pīmā scribēdi euangeliū. s. vt ea que omīsa erat ab alijs pīplerent: et hoc ē qd' dīcīt: a **D**e bīc ut i principio euangeliū iohā. s. ba-
ptiste pīcursoris dīi. b **N**atūritate pīplūta. id est
in principio euangeliū luce posita. c **D**icaret cui
euangeliū scribebat. s. **T**heophilo epō in hoc qītū euangeliū suū incepit a sacerdotio. d **E**t in quo ele-
ctus scribebat. i. in quo animali electus esset ad scribēdū euangeliū. s. in figura bouis: qd' est animal imolatiū. e **C**ōtestans in se. i. in euangeliū ab eo descripto. t bī
dīcīt in se et non a se: vt hoc insinuans et scripture sui
euangeliū esse tēo attribuēda ranq; dīcipuli scriptorū
f **C**ōplēta esse qītū ab alijs essent inchoata. licet emā
tēb' de natūritate saluatoris scriptū tīm ita pīfecte
sic lucas: matheū etiā et marcū pīceptōes et natūritatē
pīcursorū tacuerat: quā lucas expōlit: et i multe alijs dīcta.

in Lucam

et p̄plevit. g Cuiideo. Dic p̄nter describit̄ modū scribēd̄ euāgeliū luce seu qualitas. In describen-
do em̄ tpi genealogiā: matheus inchoauit ab abraam
vsq; ad xp̄m descendendo: Lucas aut̄ ordine retrogra-
do inchoauit a xp̄o ascendendo nō solū vsq; ad abraā: s;
etī ad deū: vt

p̄tatebit. J. iii. ca.
cuius ratio fuit
qz sicut matheus
on̄debat modū
qualis te⁹ venit
i mundū carnēz
assumēdo a p̄bus
descēdēb⁹
ita lucas ostēde-
ret quō p̄ bñdī-
cta tpi incarna-
toe⁹ reducimur
in deū p̄ verā si-
dem: qz etī fuit
in patrib⁹ re. te.
lucet non ita ex-
plicita: sicut esti
fidelib⁹ noui te.
Hāc aut̄ sentē-
tiā ponit beatus
biero. multū in-
tricate: sed ego
accipia⁹ vba cū
nō fm ordinem
scripture & sen-
tētiā.

a Cui
sc̄ luce. Ptās p-
missa est. i. oceſ-
sa. A pfectōe ge-
neratōis i xp̄o
implete. i. sc̄rite
re pfecte genealogiā in christo impletā: qz ibi terminat
descēdēto. Et repetēde a principio nativitatis hu-
mane. retrogrado modo scribere genealogiā p̄dictā
in qua incipit ab humilitate christi. Post baptismū
filii dei. qz post baptismū christi immediate scriptis gene-
alogiā predictā: vt habeat. J. iii. capi. Ideo. i. propter
causam qz statim diceat p̄dicto modo descripsit gene-
alogiam. Ut requirētibus. i. sc̄re desideratibus. De-
monstrat̄ in quo apprehendens erat. i. ipm deū in
quo terminat genealogiā in cui⁹ apprehensione p̄ aper-
tam visionē cōsistit beatitudo. Introitu⁹ admisso ge-
neratōis indisparabilis dei. i. ipm christi qz fm deū
tem est indisparabilis a patre. qz est ei equalis. Quē xp̄m
ponit in introitu⁹. i. in principio. Generatōis. i. ge-
nealogie ab eo descripte. Recurrētis i deū. qz ad ipm
terminat̄ vt dictū est. Per nathan filium. Sicut em̄
matheus ponit salomonē filii dauid i genealogia tpi
ab eo descripta: ita lucas ponit nathan filii dauid du-
plici de causa. una est qz nathan dicit⁹ fuisse fili⁹ dauid
adoptiūs: nos aut̄ reducimur in deū per hoc qz effici-
mūs fili⁹ dei adoptiū: t̄ ideo lucas qui scribit genealo-
giā ascēdēdo in deū descriptis eam p̄ nathan filium
adoptiū. Alia causa est qz nathan interpretat̄ donū: et
ideo figurat xp̄m qui est dei fili⁹ naturalis. t̄ per hoc qz
fuit nobis datus a patre efficiunt̄ fili⁹ dei adoptiū: qz
p̄ eum tanq; p̄ mediatorē reducimur in deū patre: id
subdit̄: Ut pdicans. s. i. p̄ lucas. Hominis christus
sūn. qz datus est homib⁹ a patre p̄ eō salutē. Op̄
pfecti hominis. i. conditōe nature humane i statu inno-
centie que sunt pfecta virtutib⁹ t̄ scientiis. Recur-
rere in se. i. redire in dignitatē p̄stūnam a qua cecid-
erat. Faceret p̄ filiū. i. per nathan figuratiue ratōne
predicta: sed p̄ christū effectiue qui est dei filius fm na-
turā diuinā: t̄ filius dauid fm carnē. Qui per dauid
patre venientibus in christo. i. descendētibus vsq; ad
christū p̄ generatōes. Itē p̄bebat in christo. i. viam

z modū veniendi vsq; ad christū. b Cui luce. Posita
cōmendatiōe beatiluce in scribendo euāgeliū: bic con-
sequētē ponit ei⁹ cōmendatio in scribendo actus aplo⁹z
cum dicit̄: b Qui lucenon̄ īmerito. i. non irrationabi-
liter: sed ex magna rōne. i Etī scriben. ac. apo. po. iii
mini. dat. qz sicut
supra dictū est fuit
discipul⁹ aplo⁹ et
specialis pauli: cui⁹
fuit comes in diui-
dibus: t̄ sic vidit fa-
cta eius: de quib⁹ li-
ber actuū aplo⁹ p̄
maiori parte loqui
t̄ qz certi⁹ potuit
scribere tāq; visa.
In principio tamē
illius libri fit men-
tio de christi ascen-
sione. t̄ matbie ele-
ctione: t̄ hoc est qd̄
dicē: k Ut deo
in deū pleno. xp̄s
aut̄ dicit deus i deo
qz filius semp̄ est i
patre qz ad ipsā
deitatem: qz vō ad
humanitatem fuit ple-
ne cū deo patre: qn̄
i humanitate gloria
assumpt⁹: ēd̄ de
terta patris: de quo
fit mētio i principio
libri. l Et filio
pditionis extincto
i. inida. pditor: de
cuius morte ibidē

agit ante electionē matbie. m Zone ab ipis aplis
fa. soz. vo. cl. nu. cōpleret. qz in electioe matbie apostoli
p̄missa oīone dedeunt sortes t̄ cecidit sortis sup matbiā.
t̄ sic p̄plerus fuit numerus aplo⁹. xii. a christo electorūz
de quoz numero iudas ceciderat. n Sicq; pau. oīu.
apo. ac. daret quia in actibus eius ille liber terminatur.
o Quē diu cōtra sti. recd̄: dñs ele. qz dñ p̄sequeret xp̄m
in mēbris suis fuit a christo electus: vt habeat Actuū. ix.
p Qd̄ z legētibus. Post luce cōmendatione hic biero.
ponit suā excusatione: de hoc qz ita breuiter transierat qd̄
fecit ad vitandum. plixitatē t̄ curiositatē et hoc qd̄ dicit:
Qz esti. qm̄: Legētibus ac requiretibus deūm vīle
fuerat a nobis expediti. i. p̄ nos enucleari. q Per sin-
gula. i. p̄tūlatim et plenius. r Sc̄ens tamē. s. ego
biero. s Qz operant̄ agricolā. i. doctore. t Oper-
teat p̄m de fructibus suis edere. i. de doctrina sua fru-
ctum p̄cipere: qd̄ fit qn̄ auditores. pficiunt. v Ultauī
mus publicā curiositatē. Ne nō videremur tam. i. tantū
Demonstrasse. i. plane ostendere. deū. i. veritatē de diui-
nis. Quā. i. quātūz. Clastidētibus. pdidisse. i. scribere ad
libitū t̄ voluntatē curiosor̄ qui attendant̄ i auditū vīliū
t̄ magis in subtilib⁹ t̄ parū vīlib⁹ delectant̄: videtur
tamē aliquibus salua reverentia beati hieronymi ipsam
sententiam que plane t̄ lucide dici possit verbis obscuris
t̄ intricatis obumbrasse.

Postilla Nicolai de lyra super probemūm beati luce in
euāgeliū suum īcipit.

Qz iāquidem t̄c. II. Hic īcipit beat⁹ Lu-
cas scribere. Et p̄ suo euāgeliū p̄mit-
tit p̄fationē. secūdo subiungit euāgeliū
narrationē: ibi fuit in diebus herodis.
In p̄fationē sua ponit duplēcēm cau-
sam quare scriptis euāgeliū. sc̄ ad com-
plēdūm aliquā que a matheo et mar-
co fuerant omīsa vel minus plene dicta
t̄ ad excludēdūm falsa que ab hereticis sub nomine di-

Euangelium

Scipio rum tpi scripta fuerat sicut plen^o dcm est in plogo biero. r. h est qd dr a Quidam i. certe. b Nulli conati sunt ordia narrar. reru. i. gessor euangelico r. qd si cut dcm est alij scriperat vere: sed tñ alij omittendo: ali qui aut falsi heretesi inferendo c Quic in no. comple. st. i. in euangelio a nob scripto: qd co- pleuit dicta eoz qd vera scripserant: et exclusa dicta eoz qd falsa inservierat. d Sicut tra. nobis qd ab mi. ipi vid. s. ipi apli a qb di dicat veritate euage- lii. e Alius est r. imbi asecuto s. veritate euangelii mō pdicto. f Dia a priu. dili. ex or. tibi scribere. ja incepit euangeliu suu a pceptioe pre cursoris et saluatoris. Qd autem dicit omnia nō est intel ligendū qd oia acta rpi scripserit: qd totus mūndus nō posset capte tantā scri- ptura: ut b̄ iob. xxi. sed accipit bic oia qd scriptis dōi b̄ necessarijs qd noticia erat necessaria ad salutē. g Optime theophi. Ex hoc verbo dixerit alij qd iste theophili fuit vir potes et pincipis in achaia: qd paulus tali mō loquētūt ut ad festū Actuū. xxv. Mō in simio optime feste. h illud mo tuum nullum vī: qd talis modus loquendi p̄ prius ead p̄ latos qd alios dnt excellēt in bonitate vite. Iēnō ē verisile qd tantū euāgelista omisiss epis ad qd vī secat eua- gelii scīrēt et de hoc alios vocē scriberet p̄ncipiū scīrēt euā- gelii. Et id melius vī dicēdū qd fuit eps ut dc̄m e. s. et h vī p̄ hoc qd subdit. Quibus erudit es tē dicit g. Opti- me theophili. nō qd p̄ ipo solo scribēt: sed qd scripturā ei dirigebat p̄ ipius et oīm fideliū salute. b Ut cognō. s. plen^o. k Veritatē eoz verboz. ab fidē catholicam p̄tinentiū. l De qdibus eruditus es tē. nō tñ ita p̄fecte sicut post lectionē huius scripture.

Postilla nicolai te lyra sup euāgelii bti luce incipit.

Dicitur in dieb^o. Hic incepit lucas narra- tionē euāgeliū: r. diuidit in quatuor partes: qd p̄io describit saluatoris in- gressus in mūndū p̄ sua incarnationē: sedo eius p̄gressus p̄ sua p̄dicationē. i. c. tercio ei^r egredit̄ se mōdo p̄ sua passionē. xxv. c. qdto eī egress^r ad pa- trē p̄ sua resurrectionē et accessionē. xxvi. c. p̄ma in duas: qd p̄io describit p̄cursoris et saluatoris cōcept^r: sedo utri usq; ortus circa mediū b̄ ca. ibi. Expir. aut̄ ma. prima ad bui in duas: qd primo describit p̄cursor: sedo ipo saluatoris ibi. In mēse aut̄. vi. Circa primū p̄cept^r p̄- cursoris ondī mirabilis et trb^r: primo ex parētū p̄dictō ne: sedo ex angelica nunciatiōe: ibi. Fām ē āt cū sacer. ter- cio ex pris increduli punitiōe: ibi. Et dicit zacha. Circa p̄- mu in describēdo cōditionē parētū bti iobis p̄mittit̄ tōs regis sub qd fuit: cu redicit. Vuit in dieb^o herodis regiū- tē. qd iacob priarcha spū. ap̄beticō dicit Ben. xlii. Si- gnū aduentus xp̄i: qd regnū iudee esset trāslatū ad alieni- genā b̄m qd dī ibide. Mō auferet̄ sceptrū te iuda et dux de-

femore eius donec veniat qd mittendus est tē. Itētā- tē herodes fuit alienigena: qd p̄ suis fuit idume^r. b Sacer. quidā no. zach. q expressionē nois intelligēt q iste fuit famosus in vita et doctrīa. c De vice abia. fīm qd dr. i. paral. xxvii. David w̄lens ampliare cultūz dei ordinavit tē. xxviii. generatio- nū. xxix. sacer- dotes qd successi- ue fūrēt p̄ heb- domadas in tē- plo dñi: et octa- uis sors cecidit sup abia: vt ibi. dīt iste zachari- as. d Et xc- or illius de filia- bus aaron. hoc exprimit: qd pp- dignitatem sacer- totalem: filie de tribu aaron dili- gentius et bone- suis seruabāt. e Et nomē el-izabeth: quod nomē exprimit ppter eī bonam famam et vitā. sicut dcm est de zacharia: vñ sb- dīt f Erant aut̄ iusti abo an- tī. hoc dī ad excludendū hypocrisis fictionem. g Incendentes in oībus mandatis: qdū ad obseruantia moralium p̄ceptiorū. b Et iustificati dñi. qdū ad obseruantiam ceremonialiū. i Sine querela. qdū ad obseruantia iudicialiū: qd pacifice ad. p̄imos seba- bedat. k Et nō erat cū filiū. c duplex cā subditur: vīa specialis mulieri. f. sterilitas: alia cōis vīro et mulie- ri. f. senectus: hoc est qd dr. l Go qd cēt elisa. etc. et ambo p̄ces. in die. suis. ita qd transcribat tōs generandi in pīe et p̄cipiēt in mīre b̄tī cursum cōem nature. Ex quo apparet p̄cepto p̄cursoris miraculosa: qd nō fuit p̄ naturā tñ: sed p̄ naturā ḡfa diuina adiutia. m Fa- cītū ē aut̄ cū sacer. fun. tē. p̄f. n. exānti i loca san- cro. s. i. tēplo et diuino officio occupato facta ē diuina de- nūciatio de. plebīda ad tenorādū scīrēt futurā pro- nō. Sōrte erit. qd distributiōes hebdomo da p̄ in qdō successiōes rebabant. xxvii. sacerdotes ministrare: vt p̄- dictū est fuerit distributio p̄ sorte: vt b̄tī. j. Paral. xxvii o Ut incensum conerit tē. Et hoc loco dixerit alij qd zacharias fuit pontifex vel summus sacerdos: qd incē- sum ponere semel in anno intra scīrētō. s. i. in festo expiatioē soli summo sacerdoti erat licitiū: tē hoc vī dī- cere ambrosi^r tē beda sup locū istū: tē p̄ceptōis p̄cur- soris vī. cōcordare: qd festū expiatioē celebraz̄ decima die septēbris: tē illud fuit p̄ceptio bti iobis circū: fi- ne ciudē mēs reuerso zacharias ad domū suū post cō- pletionē officiū sui: tē sic ab illo tē p̄ceptōis ad nativitatem bti iobis fluxerit. ix. mēses qd p̄tinet pīdū a p̄ceptu p̄ueri. vīq; ad nativitatem. Sed qualibet zacharias fue- rit summus sacerdos nō legit: tē ad declarationē būdū dixerit alij qd. xxvii. sacerdotes p̄dicti erant equales in ordine et dignitatem: nō tē simul sed successiōes: qd ille in cuius hebdomoda festū expiatioē cadebat erat summus sacerdos toto illo anno. Et ad hoc p̄firmādū inducunt illud qd dī iob. xj. qd cayphas erat p̄tifer an- nulli. Dicunt ḡ qd zacharias fuit summus sacerdos aūo